

"שלמה", שהרי אינם דומים לו, ובהכרח אי אתה לומד לבעלי חיים אלא מאותו "כלל ופרט וכלל" שהפרט הוא מבעלי חיים, ואם כן לא נתרבו אלא שאר בעלי חיים שנבלתם מטמאת במגע ובמשא —

ואם כן שמא תאמר: **אבל עופות לא!** ?

אין לנו לומר כן, ומשום **שאם כן נכתוב רחמנא חד פרטא** מבעלי החיים בלבד, כדמפרש ואזיל.

ומאחר שלא נסתפקה התורה בפרט אחד מאלו בלבד, הרי למדנו לרבות אפילו עופות.

ומקשינן: **הי נכתוב רחמנא** [איזה פרט מבעלי החיים לבדו היה לה לתורה לכתוב]:

והרי **אי כתב רחמנא "שור"** לבד, ולא היה אומר גם "חמור ושה", **הוה אמינא**:

דבר הקרב לגבי מזבח כמו שור אין, אכן חייבים עליו כפל, אבל דבר שאין קרב לגבי מזבח, **לא** חייבים עליו כפל, ולפיכך הוצרכה התורה לפרט של "חמור" שאינו קרב לגבי מזבח.

ואי כתב רחמנא חמור לבד, ולא היה אומר גם שור ושה, **הוה אמינא**:

דבר הקדוש בבכורה כמו חמור — אין, אכן

חייבים עליו כפל, אבל דבר שאין קדוש בבכורה, **לא** חייבים עליו כפל, ולפיכך הוסיפה התורה פרט נוסף [שור או שה] שאף כי גם הוא קדוש בבכורה, אם אינו ענין לדבר הקדוש בבכורה תנהו ענין לדבר שאינו קדוש בבכורה.

אמרי בני הישיבה: אם כן — שאין חייבים על עופות כפל — **נכתוב רחמנא: "שור וחמור"** לבדם, ונדע הכל, שהיות וכתוב "חמור" הרי נתרבה דבר שאינו קרב למזבח, ואין לומר שמכל מקום צריך שיהא דבר הקדוש בבכורה, שהרי לכך נאמר "שור", ואם כן **"שה" למה לי** —

אלא **שמע מינה**: אם אינו ענין לדבר שנבלתו מטמאה במגע ובמשא, תנהו ענין לדבר שאין נבלתו מטמאה במגע ובמשא, **ולאתויי עופות**.

ואכתי מקשינן: **אימא לא בא "שה"** אלא **לאתויי עופות טהורים** שהם דומיא דשה במקצת, דמטמאין על כל פנים בגדים אבית הבליעה [האוכל נבלת עוף טהור, הרי הוא טמא וטעון טבילה וכיבוס בגדים] —

אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה כלל, דלא מטמאי בגדים אבית הבליעה (1) — **לא** חייב עליהם כפל! ?!

ומכח קושיא זו מפרשת הגמרא שאין פסוק זה נדרש במדת "כלל ופרט וכלל" שבו

הנבילה לבית בליעתו.

1. א. ראה בספר "שינויי נוסחאות" [במהדורת פרנקל], שהנוסח הנדפס הוא שילוב של שתי נוסחאות, ויש לגרוס את חציו הראשון או

שנבלת עוף טמא האסור באכילה, אינה מטמאת כלל, ואילו נבלת עוף טהור אינה מטמאה במגע ובמשא, אלא על ידי אכילתה והוא נקרא: "מטמא בגדים בבית הבליעה", כלומר: נטמא האוכל, ובגדיו אף הם טעונים כיבוס, כשהגיעה